

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN
HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 10:3

Onder redactie van Prof. Dr K. Schilder.

Medewerkers: Ds F. A. den Boeft, Helpman; Ds E. T. v. d. Born, Amersfoort; Prof. P. Deddens, Kampen; Ds D. van Dijk, Groningen; Ds J. Francke, Rotterdam; Prof. Dr S. Greijdanus, Kampen; Prof. B. Holwerda, Amersfoort; K. v. Huizen, Groningen; A. Janse, Breda; Dr P. Jasperse, Leiden; Ds B. Jongeling, Sappemeer; Ds H. Knoop, Rotterdam; Dr G. K. Schoep, Den Haag; A. Schilder, Den Haag; Ds J. Smelik, Apeldoorn; Dr H. Smilde, Groningen; D. Stroo, Bussum; Prof. Dr C. v. Til, Philadelphia, Pa, U.S.A.; Prof. C. Veenhof, Kampen; Ds G. Visée, Kampen; Ds F. de Vries, 's-Gravenhage; Ds D. K. Wielenga, Rotterdam; A. Zijlstra, Groningen.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan: Prof. Dr K. SCHILDER, Vloedijk 14, Kampen. Adm.-adres: Oosterbaan & Le Colntre N.V. — Goes.

Postrekening No. 406040 ten name van BUREAU „DE REFORMATIE” — GOES Telefoon 2424.

Abonnement: f 4.— per half jaar bij vooruitbetaling. Voor het Buitenland en Ned. Indië f 10.— per jaar. Advertentiën: 10 cent per mm. Losse nummers 20 cent.

INHOUD: Hoofdartikel: Bezwaarden over en onder de Synodocratie, V. — Uit de Schrift: Apostasie — wegbeleidster van den Antichrist (Dan. 8:23). — Kerkelijk leven: De dominee zonder kerk; De kerk na twee bevrijdingen; Praten of eerst schrijven?, II; Op den verkeerden weg; Diverse mededeelingen. — Op en om 't kerkplein: Associaties. — Populair-wetenschappelijke schetsen: Om het hart der Reformatie, XVIII. — Zending en Evangelisatie: Verslag van een reis naar Soemba, IV. — Uit de Buitenlandsche Kerken: Wie geldt de belofte? — Stemmen uit onze Kerken: Van Ruler—Barth Millioenplan. — Groninger Brieven. — Kerknieuws.

HOOFDARTIKEL

Bezwaarden over en onder de Synodocratie.

Wij gaan nu luisteren naar wat de hoofdredacteur van „De Wachter” tijdens en over het conflict, waarin de Gereformeerde Kerken eenzijdig den weg van de sekte werden opgedreven en zij, anderzijds, ook tot een hernieuwde vrijmaking-in-Christus werden geleid, als zijn profetische boodschap liet hooren.

Van meet af stond ds Rietberg toen hoog opgericht en scherp rondom zich speurend, op zijn redactiepost. Niets van de synodale woorden en daden ontging hem. Onmiddellijk reageerde hij in zijn blad op alle besluiten en gebeurtenissen. En — zijn reacties waren van den aanvang af een scherpe kritiek, die zelfs, naarmate de crisis ernstiger werd en al meer om zich heen greep, steeds feller werd.

Ds Rietberg belichtte, zooals bekend is, vooral de kerkrechtelijke manipulaties van de beide synodes, welke de breuk in de Gereformeerde Kerken forceerden. Maar hij sprak zich toch ook niet minder on-dubbelzinnig over de leergeschiedenissen uit.

En zijn uitspraken waren een volstrekte afwijzing van wat de synode had vastgesteld!

Hoe zou het ook anders kunnen?

Ds Rietberg verdedigde vijf en dertig jaren de opvattingen welke in de kringen der afgescheidenen door mannen als Helenius de Cock, Lindeboom, Bos en Ten Hoor waren verdedigd. Zou hij zich dan in de hem reesteende vijf jaren ambtelijken dienst kunnen buigen onder wat hij steeds had afgewezen?

De oude reformatische gedachte, door Lindeboom eenmaal in de vierde van de bekende „Vijf Stellingen” geformuleerd, deze n.l., dat de doop niet beteekent en verzegelt „wat IN den doopeling AANWEZIG IS of VOORONDERSTELD WORDT aanwezig te zijn, maar de beloften van het Genadeverbond, in het Evangelie geopenbaard”, had hij met hart en ziel aanvaard en ten grondslag gelegd aan heel zijn ambtelijken arbeid.

Dr Smilde moge thans beweren, dat deze stelling in 1905 werd veroordeeld en de Synode van 1945 moge dat inderdaad en uitdrukkelijk hebben gedaan — ds Rietberg hield haar met heel zijn hart vast en hij bezwoer zijn Wachter-mannen in 1943, dat het „geheel onjuist” is te beweren, „dat in 1905 de verbondsbeschouwing, die aan de „vierde stelling” ten grondslag ligt, veroordeeld is. Vanaf 1905 zijn er zeer velen in onze kerken geweest, en er zijn er nog altijd zeer velen, die de zoo even genoemde verbondsbeschouwing aanhangen en die ook openlijk leeren en prediken. Tot nu toe is is nooit iemand daarover bemoedlijkt. Het zou voor onze kerken zeer ongewenscht zijn, indien men een anderen weg zou inslaan”.¹⁾

¹⁾ De Wachter, 8 Oct. 1943.

Just in den tijd toen de leernitspraken van 1942 werden geboren en den volke bekend gemaakt, kruiste ds Rietberg den degen met prof. Aalders. Hij onderwierp de bekende verbondsconstructie van dezen hoogleraar aan een scherpe en rake kritiek. En hij spreekt zich dan manmoedig en overduidelijk uit omtrent nagenoeg alle kwesties welke ten aanzien van de leer van verbond en doop in geding waren.

Wanneer hij b.v. moet ingaan op de vraag, wie door den HEERE in zijn verbond zijn opgenomen, beoogt hij met klem dat wij moeten uitgaan van het „zoo duidelijk geleerde feit, dat God Zijn Verbond oprichtte met de geloovigen en hun zaad.

Wel blijkt het, dat er onder dat zaad zijn, die niet willen en in ongelovigheid volhardden, maar dit doet aan dat feit niets af.

God heeft ook de zoodanigen in Zijn Verbond opgenomen”.²⁾

Als wij ons in ons gelooven en denken binden aan Gods verbondsbelofte: „Ik ben uw God en de God van uw zaad”, dan komen we z.i. tot een geheel andere conclusie dan waartoe prof. Aalders kwam. Voor dezen zijn alleen de uitverkorenen „wezenlijke” bondelingen. De andere gedoopten zijn maar „on-echte” dito. Wie evenwel met de belofte van het genadeverbond ten volle ernst maken, kunnen niet anders doen, dan met het Doopsformulier in alle gedoopten erfenamen van het rijk Gods en van Zijn verbond te zien! Zij gelooven, dat deze allen „in het verbond Gods en in zijn gemeente begrepen” zijn. Zij houden zich zoo doende „met onze belijdenisschriften aan het geopenbaarde, dat voor ons en voor onze kinderen is, terwijl de verborgen dingen voor den Heere onzen God zijn”.³⁾

Van de onderscheiding, welke prof. Aalders in zijn verbondsleer invoert, n.l. die van „wezen” en „verschijning” van het verbond moet ds Rietberg niets hebben! Ze is naar zijn overtuiging volkomen vreemd aan de Schrift, die van de „zekere tegenwoordigheid” welke door het hanteeren van deze distinctie wordt te voorschijn geroepen niets weet. Ze verlamt de werkelijke schriftuurlijke vermaning en waarschuwing van alle gedoopte bondelingen. En ze geeft geen ruimte voor de door de Schrift zoo duidelijk gepredikte verbondsvloek en verbondswraak.

Het Doopsformulier der Geref. Kerken weet dan ook van deze professorale constructies niets af.

„Ons formulier ziet alle kinderen der geloovigen als kinderen des verbonds, als wezenlijke bondelingen.

Het uitgangspunt is, dat God, de Drieënige Verbondsgod, de geloovigen met al hun kinderen in Zijn verbond heeft opgenomen, waarbij er geen sprake van is, dat dit alleen maar zou gelden van de uitverkorenen kinderen.

Denk b.v. aan deze verklaring: „En hoewel onze kinderen deze dingen niet verstaan, zoo mag men ze nochtans daarom van den Doop niet uitsluiten, aangezien zij ook zonder hun weten der verdoemenis in Adam deelachtig zijn, en alzoo ook weder in Christus tot genade aangenomen worden”.

Dit geldt van ALLE kinderen der geloovigen.

Van al die kinderen wordt zonder uitzondering gezegd, dat zij zonder hun weten der verdoemenis in Adam deelachtig zijn.

Maar dan geldt ook van alle kinderen, dat zij ALZOO, (op dezelfde manier, in denzelfden zin, dus: zonder hun weten) in Christus tot genade aangenomen worden.

Dit is voor geen tweeërlei uitlegging vatbaar. Zowel het een als het ander geldt voor alle kinderen der geloovigen.

²⁾ Idem, 19 Juni 1942.

³⁾ Idem, 11 Sept. 1942.

Wij mogen hierbij niet zeggen: het eerste geldt voor alle kinderen, het tweede alleen voor de uitverkorenen kinderen.

Neen, ook bij het „weder in Christus tot genade aangenomen” heeft ons Formulier het oog op al de kinderen der geloovigen.

Vandaar dat er aanstonds op volgt, dat God Zijn verbondsbelofte aan Abraham „overzulkus mede tot ons en onze kinderen” spreekt. Ook hier wordt weer gehandeld over al de kinderen en worden zij allen aangemerkt als bondelingen tot wie de Heere Zijn belofte laat uitgaan.

Ons formulier zegt het dus anders dan prof. Aalders”.⁴⁾

Geleid door deze inzichten komt nu ds Rietberg natuurlijk ook tot een totaal andere doopsopvatting dan prof. Aalders e.s.

Zooals eenmaal de besnijdenis, aldus de Wachter-redacteur, is ook de doop voor ALLEN die dit sacrament ontvangen „een zegel des verbonds en der gerechtigheid des geloofs”.

„De besnijdenis verzegelde niet de een of andere inwendige genade of heiligheid, maar het verbond Gods, verzegelde dat God die kinderen in Zijn verbond had opgenomen. Daarom werd hun door de besnijdenis ook verzegeld „de gerechtigheid des geloofs”.

Wanneer een besnedene ongelovig bleef „was hij een verbreker van het verbond, dat hem door zijn besnijdenis verzegeld was, was hij een verwerper van de gerechtigheid des geloofs, hem in zijn besnijdenis verzegeld, en trof hem de verbondswraak en verbondsvloek. Maar in weerwil van zijn ongelovigheid bleef hem zijn besnijdenis „een zegel des verbonds en der gerechtigheid des geloofs”. Daardoor werd zijn gericht en zijn verdoemenis des te zwaarder”.⁵⁾

Precies hetzelfde moet nu gezegd worden van den doop en de doopelingen, want de doop is in de plaats van de besnijdenis gekomen.

Als, dat wil zeggen „in de hoedanigheid van”, erfenamen van het rijk Gods en van zijn verbond worden kinderen der geloovigen gedoopt. En „dit geldt van ALLE kinderen der geloovigen. Onderscheid wordt hier niet gemaakt. Er wordt niet gezegd: de uitverkorenen kinderen, neen, er staat: DE kinderen”.⁶⁾

Zóó, in die hoedanigheid moeten wij nu de kinderen ten doop houden „en in het opgroeien bearbeiden”. Want „ons Formulier zegt niet, dat wij „met een oordeel der liefde” onze kinderen moeten houden voor erfenamen van het rijk Gods en van Zijn verbond, totdat in het opwassen het tegendeel blijkt. Van zulk „een oordeel der liefde”, waardoor wij onze kinderen voor het een of ander houden, totdat het later anders blijkt, weet ons Doopsformulier evenmin iets als een van onze belijdenisschriften”.

De kerk belijdt hier de waarheid Gods: De kinderen ZIJN erfenamen van het rijk Gods en van Zijn verbond, en als zoodanig zal men hen doopen.

Aan deze waarheid moeten wij vasthouden, van haar moeten wij uitgaan bij het beschouwen en het bearbeiden van de gedoopte kinderen der gemeente”.⁷⁾

Natuurlijk beteekent dit niet, „dat alle gedoopten zalig worden, zoodat gedoopt zijn en behouden worden hetzelfde zou zijn.

Verre van daar! Gods Woord en onze formulieren leeren dit wel anders.

⁴⁾ Idem, 27 Aug. 1943.

⁵⁾ Idem, 10 Sept. 1943.

⁶⁾ Idem.

⁷⁾ Idem.